

ЕВРОПЕЙСКИ ЦЕНТЪР ПО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО, АНАЛИЗ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА

Методология

за извършване на аналитични изследвания на етапа законодателна инициатива от законодателния процес

/Резюме/

Законодателният процес е сложен фактически състав осъществяван по строго нормативно регламентирана процедура.

Законодателната инициатива е първата основна фаза на законодателния процес, която се изразява в предварителна подготовка на законопроекта.

Правото на законодателна инициатива е конституционно право, което е уредено в чл. 87 от КРБ, който посочва два основни субекта на това право - МС и всеки народен представител.

Правото на законодателна инициатива включва: решение за необходимост да се изготви законопроект, подготовка на самия законопроект и неговото внасяне в Народно събрание. Изготвянето на един законодателен текст е процес, който изисква продължителна подготовка, ангажиране вниманието на специалисти в различни научни области и задълбочени изследвания.

Законодателната инициатива преминава през много и различни по своето естество етапи, за да бъде изготвен един проект на нормативен акт, който да отговаря на нужните изисквания и да бъде внесен в Народното събрание. Ясно разграничение и точна формулировка на тези етапи, позната в българското законодателство и практика липсва.

За да се провокира тази инициативна дейност трябва предварително да бъде установена необходимостта от налагането ѝ. Тази необходимост се установява чрез трайни наблюдения и аналитични проучвания и изследвания.

Същност на аналитичните изследвания

1. Обхват.

Аналитични изследвания могат да се извършват:

- ✓ при подготовката на законопроекти и други нормативни актове;

- ✓ при подготовката на държавни програми, изготвяне на наредби;
- ✓ по поръчка (поръчки) от компетентни заинтересовани лица.

Аналитичното проучване включва проучване и анализ на актуалното състояние и тенденциите на правната уредба на изследваните области на обществените отношения в законодателството на Република България и други страни с цел:

- ✓ идентифициране на необходимостта от подобряване на националното законодателство и развитие на конструктивни предложения за неговото прилагане;
- ✓ изследване на чуждия опит в дадената сфера и проучване на възможността да бъде приложен и в България;
- ✓ определя възможния използваем способ на заимстване (пълен или частичен) в зависимост от изследваната сфера на обществени отношения;
- ✓ осигурява общо правно място в регулацията на изследваните области на обществените отношения чрез предотвратяване или премахване на съществуващите различия.

При изготвянето на законодателен проект аналитични изследвания се извършват с цел:

- ✓ разбиране природата на социалните потребности в правната уредба на изследваните области на обществените отношения;
- ✓ обяснение избора на формата на нормативен правен акт, значението и стабилността на изследваните области на обществените отношения;
- ✓ концепция и структура на даден законопроект;
- ✓ разработва предложения на основните разпоредби от проект на нормативен акт.

2. Обекти на аналитично проучване.

Обекти на аналитичното проучване могат да бъдат:

- ✓ правни и други учения, доктрини, концепции и разработки по темата;
- ✓ правната система;
- ✓ сектор, подсектор законодателство,;
- ✓ нормативен акт;
- ✓ специфични правила;
- ✓ правоприлагането.

Обекти на аналитични изследвания могат да бъдат:

- ✓ законодателни актове на чужди държави (разглеждат се и исторически, географски и други характеристики на формиране на правните системи);
- ✓ отменени разпоредби, правни актове, които са загубили смисъл, както и проекти за документи по темата;
- ✓ автоматизирана система за извличане на информация за законодателството (юридическо референтна система), банковото дело и справочна база данни на правна информация;
- ✓ информационни центрове, библиотеки, изследователски организации, образователни институции и държавни агенции;
- ✓ ресурси, информационни системи, включително Интернет ресурси.

3. Етапи на аналитичното проучване.

Аналитично проучване се извършва на етапи и обикновено включва:

- ✓ събиране на правни и други материали по темата;
- ✓ обобщаване и систематизиране на избраните материали;
- ✓ сравнителен анализ;
- ✓ обработка на резултатите от аналитично изследване.

Аналитичен доклад

Аналитичният доклад включва:

- ✓ текущото състояние и нивото на информираност в изследваната област на обществени отношения;
- ✓ необходимостта от аналитично проучване;
- ✓ цели, задачи и методи на аналитичното изследване, неговите етапи;
- ✓ резултатите от аналитичното проучване - анализи, изводи и предложения за тях;
- ✓ възможността на (подходящо) пълно или частично заемане на чужди модели на правното регулиране на изследваните области на обществените отношения;
- ✓ практическото значение на резултатите.

✚ Методологически препоръки по изучаване практики на прилагане на нормативни правни актове

1. Проучване прилагането на закона се извършва с цел:

- ✓ определяне на неотложните проблеми, които изискват правна регламентация;
- ✓ проектиране на обществени програми за изготвяне на подзаконови актове;
- ✓ изготвяне на проекти на закони и подзаконови актове;
- ✓ систематизиране на законодателството на Република България;
- ✓ аналитични изследвания.

Обект на изследване е практиката на прилагане на закона за използване на един или повече от правилата, регулиращи определен набор от социални отношения.

Проучването на юридическата практика се състои от следните последователни стъпки:

- ✓ определяне на предмета и целите на проучването;
- ✓ събиране и анализ на материали необходими за изследване прилагането на закона (регламенти, предложени от страна на публичните органи и други организации, както и граждани, публикации в печатни издания, разследване и т.н.);
- ✓ формулиране на заключения, представяне на резултатите.

2. Анализ на материали.

Преди да започне дейността по изследване прилагането на закона се прави предварително проучване, за да се определи дали този въпрос не е предварително разглеждан и анализиран и ако такова проучване е проведено да се отчетат резултатите.

Проучване на прилагането на закона следва да се извършва чрез анализа на:

- ✓ актовете, приети (издадени) от държавни органи за решаване на конкретни въпроси на прилагането на закона;
- ✓ информация, съхранявана от публичните органи и други организации и относно прилагането на закони и подзаконови актове;
- ✓ информация за прилагането на законодателството в резултат на обучението на служителите в държавните органи (организации);
- ✓ резултати от парламентарни дебати;
- ✓ резултати от доклади от конференции, семинари и срещи по проблемите на прилагането на закона;

- ✓ информация, предоставена от гражданите до публичните власти;
- ✓ информацията, съдържаща се в медиите, научни публикации в областта на правоприлагането;
- ✓ резултати от социологическо проучване на прилагането на закона;
- ✓ статистическа информация;
- ✓ други материали.

Анализът на правоприлагането включва следните области:

- ✓ идентифициране на пропуските в правната уредба, справка в нормативната уредба;
- ✓ идентифициране на големи нарушения на нормативни актове, тяхната класификация и систематизация;
- ✓ идентифициране на правните норми, които са неясни;
- ✓ идентифициране на конфликти, противоречия и дублиране на регулаторните изисквания;